

Motion till riksdagen 2008/09:So221

av **Barbro Westerholm och Birgitta Ohlsson (fp)**

Inseminationsfrågor

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om ändring av lagen (2006:351) om genetisk integritet m.m. i den del som gäller inseminationer.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om rådgivning till föräldrar till barn som fötts genom insemination.

Motivering

Den här motionen är en komplettering till den ännu ej behandlade motionen 2007/08:So541 med namnet "Insemination för ensamstående".

Bakgrund

Begreppet familj har vidgats genom åren från att först endast omfatta den traditionella kärnfamiljen med mamma, pappa och barn till att numera i västerlandet också innefatta homosexuella relationer och en allt större samhällslig acceptans för ensamstående hushåll. Denna utveckling är viktig, välkommen och kort sagt en prägel av det moderna samhälle vi lever i.

Ensamståendeinsemination

I juni 2005 antog riksdagen en lag som möjliggjorde för lesbiska par att få tillgång till donatorinsemination (2006:351). Nu bör även ensamstående kvinnor inkluderas i denna lagstiftning. Redan i dag finns många barn till ensamstående kvinnor, och det är en växande grupp individer som väljer att

Fel! Okänt namn på

skaffa barn utan partner. I dag tillåts ensamstående att adoptera barn, men de har inte tillgång till insemination. Detta bör ändras, och ingen ska bli diskriminerad utifrån sin relationsstatus på detta fält.

Förmågan att ge ett barn kärlek, trygghet, omsorg och respekt sitter inte i en persons sexuella läggning utan i individens individuella förmåga att vara en bra förälder. I dag tillgodoser ensamstående kvinnor sin barnönskan genom att resa främst till Finland och Danmark men också till andra länder där ensamståendeseinsemination är tillåten för att låta inseminera sig. De allra flesta ensamstående kvinnor som väljer att skaffa barn på egen hand har tänkt igenom frågan mycket noggrant. Barnen blir därför vanligen extra planerade och efterlängtrade. Ensamstående kvinnor har dessutom i alla tider redan skaffat sig barn.

Vi anser därför att 6 kap. Insemination i lagen (2006:351) om genetisk integritet m.m. bör ändras. Det gäller 1, 3 och 5 §§. Nedan lämnas ett exempel på hur en sådan ny text i lagen kan se ut:

1 § Insemination får utföras om kvinnan är gift, sambo eller ensamstående. För insemination i parförhållande krävs skriftligt samtycke av maken eller sambon. För ensamståendeseinsemination krävs donators skriftliga avsägelse till faderskapet.

Av lagen (1994:1117) om registrerat partnerskap följer att vad som i detta kapitel sägs om make också gäller registrerad partner.

3 § Vid insemination som avses i 2 § ska läkaren pröva om det med hänsyn till makarnas, sambornas eller den ensamstående kvinnans medicinska, psykologiska eller sociala förhållanden är lämpligt att inseminationen äger rum. Inseminationen får utföras endast om det kan antas att det blivande barnet kommer att växa upp under goda förhållanden.

Vägras insemination får makarna, samborna eller den ensamstående kvinnan begära att Socialstyrelsen prövar frågan.

5 § Den som har avlats genom insemination med spermier från en man som kvinnan inte är gift eller sambo med eller fötts av ensamstående kvinna efter insemination har, om han eller hon uppnått tillräcklig mognad, rätt att ta del av de uppgifter om givaren som antecknats i sjukhusets särskilda journal.

Har någon anledning att anta att han eller hon avlats genom sådan insemination, är socialnämnden skyldig att på begäran hjälpa denne att ta reda på om det finns några uppgifter antecknade i en särskild journal.

Barnens rätt till information om donator

I ovan nämnda lag 6 kap. om insemination 5 § ges den som har avlats genom insemination möjlighet att söka sitt biologiska ursprung. Den möjligheten fanns med i den ursprungliga lagen från 1984 (SFS 1984:1140). Dock visar det sig att många av barnen inte kan ta vara på den möjligheten eftersom föräldrarna inte berättar för dem hur de kommit till världen.

I en licentiatavhandling, ”Swedish donor offspring and their legal right to information (2008)”, redovisar Jane Stoll de uppföljningar den forskning som gjorts i Sverige och internationellt. Det är alltid en del föräldrar, i en del stu-

Fel! Okänt namn på

dier en majoritet, som inte berättar för barnen att de tillkommit genom insemination. En del föräldrar säger att de ska berätta vid ett senare tillfälle. Några gör det, andra inte. Ett av skälen till att föräldrarna inte talar om sanningen är att de tycker att det är svårt. Samtidigt händer det att föräldrarna berättar för andra om inseminationen oavsett om de tänker berätta om den för barnet eller ej.

Det är uppenbart att den ovan nämnda § 5 om barnets rätt att få ta del om uppgifter om spermagivaren inte fungerar. I de studier över inseminationer som genomförts i Sverige har föräldrarna efterlyst rådgivning om hur de på bästa sätt kan informera barnen. Vi anser att regeringen bör ta initiativ till att sådan rådgivning kommer till stånd.

Stockholm den 26 september 2008

Barbro Westerholm (fp)

Birgitta Ohlsson (fp)